

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Kárpáti Miklós Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kárpáti Miklós 1136 Budapest, Balzac utca 43. félemelet 1.) által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. M. Tóth Zoltán ügyvéd (1054 Budapest, Báthory utca 7.) által képviselt **I. rendű alperes neve** (címe) I. rendű, dr. Imri Sándor aljegyző által képviselt **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű és a dr. M. Tóth Zoltán ügyvéd (1054 Budapest, Báthory utca 7.) által képviselt **IV.rendű alperes neve** (címe) IV. rendű alperesek ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt, valamint személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2008. március 6. napján kelt 10.P.21.421/2006/43. számú ítélete ellen a felperes által 44. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és IV. rendű alpereseknek személyenként 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az 1979. január 4-én született felperes 1985-ben iskolaköteles lett, s tanulmányait az E-i Általános Iskolában kívánta megkezdeni. Az E-i Általános Iskola 1985. május 6-án írásbeli javaslatot tett a II. rendű alperes jogelődjének a felperes kisegítő iskolába történő áthelyezésére. A II. rendű alperes jogelődje az ehhez szükséges vizsgálatok elvégzését elrendelte. Ennek a IV. rendű alperes jogelődje, a XXXXX. a felperes részletes pszichiátriai, pszichológiai és általános orvosi vizsgálatával tett eleget, s az 1985. június 10-én kiadott záróvéleményében a felperes iskolai felmentésére tett javaslatot azzal, hogy egy évet iskolaelőkészítőbe járjon. Legfontosabbnak a magyar nyelv megértésének és a felperes beszédének javítását tartotta.

Megállapították, hogy a felperes gyakorlati alapismerete szegényes, reprodukciós emlékezte nagyon gyenge, figyelmét rövid időre koncentrálni, megfigyelései pontatlanok, elvont fogalmi nincsenek, az intelligencia hányadosa (IQ) 0,64. A beszéde alakilag és tartalmilag hibás, magyarul csak az iskolaelőkészítőn kezdett tanulni. A záróvélemény alapján a II. rendű alperes jogelődje az I. rendű alperes áthelyezési javaslatát elutasította és a felperest az általános iskolai nevelésre alkalmasnak nyilvánította, egy éves felmentéssel, óvodai neveléssel.

Az egy éves iskolaelőkészítést követően az I. rendű alperes jogelődje 1986. május 6-án újabb javaslatot tett a felperes kisegítő iskolába történő áthelyezésére. A IV. rendű alperes jogelődje - más összetételű bizottságban - ismételten elvégezte a felperes teljes vizsgálatát. Az 1986. június 5-én kelt záróvélemény szerint a szakorvos megállapította, hogy a felperes rendkívül sovány, vékony csontú, enyhén értelmi fogyatékos, de jól együttműködő gyermek, fizikálisan negatív státussal. Az intelligencia vizsgálat szerint egyenletesen csak 4 évesek szintjén teljesít. Magyarul már kissé megtanult, a legszükségesebb egyszerű szavakat, kifejezéseket ismeri. Szókincse erősen hiányos. Egyszerű mondatok használatával számol be, elszigetelt eseményeket korlátozott számban elmond, összefüggéseket nem lát. A záróvélemény összegzése szerint értelmi fejlődésében való visszamaradásának mértéke szerint a kisegítő iskolába szükséges beiskoláztatni. A II. rendű alperes határozata alapján a felperes az I. rendű alperes kisegítő iskolájában kezdte meg az általános iskolai tanulmányait. 1987. október 20-án az I. rendű alperes által kezdeményezett ellenőrző vizsgálat megállapította, hogy a felperes osztályfokba sorolása és az iskolatípus megválasztása megfelelő volt, a követelményeket nehezen teljesíti, jelentős pedagógiai megsegítést, állandó támogatást igényel, a haladási tempója lassú.

A II. rendű alperes felperes áthelyezéséről rendelkező szabályszerűen meghozott és a felperes törvényes képviselője részére kézbesített határozatával szemben fellebbezéssel nem éltek.

A felperes az általános iskolai tanulmányait sikeresen, jó eredménnyel befejezte, s felvételt nyert a v-i T. Zs. Szakképző Iskolába, ahol kertész szakmunkás bizonyítványt szerezhette volna. A felperes azonban - saját, illetve családi elhatározásból - további tanulmányokat nem folytatott. 2004-ben megalapították A-ban a „K.T.” Gimnáziumot, ahol a felperes ekkor a középiskolai tanulmányait megkezdte, s azokat jelenleg is folytatja. Az elsőfokú ítélet meghozataláig a 9. és 10. osztályt sikeresen befejezte, s előrehozott érettségi vizsgát tett földrajz és beás cigány nyelv tantárgyakból. A felperes beás cigány anyanyelvű. A K.T. Gimnázium, az országos kompetencia vizsgálatok során az utolsó helyet foglalta el. Az iskola képzési módszere más, mint az átlagos gimnáziumoké, nem tud építeni a tanulók korábbi olvasási képességeire, ismereteire, „általában egy regény elolvasása magyar nyelven meghaladja a képességeiket” (D.T. tanúvallomása). A felperes a többi tanulóhoz képest képességeiben nem emelkedik ki, de motiváltságának, szorgalmának köszönhetően az átlagos diákhöz képest jobb eredményt mutat.

A felperes élettársi kapcsolatban él, s egy gyermeke van.

2005. szeptember 8-án M.V. az Európai Parlament képviselője és a szülők kezdeményezésére B.I. klinikai szakpszichológus és P.B. gyógypedagógus szakvéleményt készített a felperesről. A szakértői vélemény szerint az elvégzett tesztek alapján a felperes ép értelmű, tanulékony, kreativitással bíró fiatal, figyelemzavarát jól kompenzáló személy. IQ-ja az 1985-ben megállapítottnál lényegesen magasabb, annak ellenére ép értelmi szinten teljesített, hogy az általános iskolában csökkentett tananyaggal oktatták: "Ti. az intelligenciaszint függ az iskolai végzettségtől."

A felperesnél 1985-86-ban végzett vizsgálatoknál alkalmazott tesztek a korának megfelelőek voltak. A vizsgálatokat különböző személyek végezték el, az előírások betartásával. Ezek alapján helyesen állapították meg, hogy a felperes enyhén értelmi fogyatékos - retardált határeset (IQ: 0,64).

Az általános iskolai tanulmányok alatt az I. rendű alperesnél folyamatosan biztosították a felperes személyiségének megfelelő oktatását, az iskolában jól érezte magát, szép emlékei vannak az iskoláról. A felső tagozatra nagyfokú szorgalom alakult ki nála, amelynek köszönhetően a bizonyítványa jó volt, közösségbe azonban mindig nehezen kapcsolódott be, egyéni foglalkozás során sokkal nyitottabb volt. A kiegészítő osztályban 3-4 fős csoportban folyt az oktatás, míg a párhuzamos iskolai részben ugyanebben az időszakban 31 gyermek tanult.

A felperesnél a per ideje alatt elvégzett vizsgálat során a számára ismeretlen könyvből való olvasás problémát okozott, olvasása akadozó, lassú, több hibát ejtett, szavakat kihagyott, ugyancsak hasonló problémákat okozott a másolás is. Mivel magyar nyelvű iskolába járt, ezt nem magyarázza az, hogy beás anyanyelvű. A felperes jelenleg is enyhe értelmi fogyatékos - retardált határeset képét mutatja. Állapota a képességeinek megfelelő beiskolázás miatt jelenleg megnyugtató, de a fogyatékoság jelei láthatók. Magatartása kiegyensúlyozott, vidám, jól kommunikáló, beszéde alakilag akcentusos, tartalmilag szegényes szókincsű, hibás mondatalkotás és igen kis mennyiségű szinonima ismeret jellemzi, elbeszélései gyermeki jellegűek, infantilizmusa feltűnő, érdeklődő, sokat kérdez. Figyelmét rosszul, csak rövid időre képes összpontosítani, megtartó emlékezete gyenge, lényeglátása csak a praktikus dolgoknál fogadható el.

Az intelligenciahányados felmérése a szakma szabályai szerint különböző, életkornak megfelelő tesztek használatával történik. Egy adott személynél az intelligenciahányados egy érték, aminek az összehasonlítása különböző életkorban csak azonos tesztek elvégzésével lehetséges. A felperes per előtti vizsgálata nem az életkorának megfelelő teszttel történt. Az intelligenciatesztek értékelésekor egy eredmény állapítható meg, „től-ig” érték meghatározására nincs lehetőség. Egyébként az ember élete során intelligencia hányadosa lényegesen nem változik. Értelmességi hányados, amely nem azonos a megszerezhető tudással.

A felperes kereseti kérelmében kérte a bíróság állapítsa meg, hogy az I. rendű alperes jogszabálysértően kezdeményezte az általános iskolából kisegítő iskolába történő áthelyezését és elmulasztotta a visszahelyezési eljárás kezdeményezését. A IV. rendű alperes jogszabálysértően javasolta az áthelyezését az általános iskolából és elmulasztotta a kötelező ellenőrzővizsgálat elvégzését, míg a II. rendű alperes jogszabályellenesen hozott határozatot a kisegítő iskolába történő áthelyezésről. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy az I. és II., valamint IV. rendű alperesek a kisegítő iskolába történő áthelyezéssel, illetve a visszahelyezés elmulasztásával megsértették a felperes emberi méltóságát, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát és ezzel a magatartásukkal kárt okoztak, ezért 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére és perköltség viselésére kérte kötelezni az alpereseket.

III. rendű alperesként a felperes a XXXX-t jelölte meg. E bizottság azonban nem önálló jogi személy, azt a később perbe vont IV. rendű alperes működteti. Az elsőfokú bíróság ezért a III. rendű alperes vonatkozásában a pert 17. sorszámú végzésével megszüntette.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Elsődlegesen elévülésre hivatkoztak, másodlagosan pedig állították, hogy a felperes terhére semmilyen jogsértést nem követtek el, ezért a kereset alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény elévült, a másodlagos kereset a felperes személyhez fűződő jogának megsértése iránti igény pedig alaptalan, mert az alperesek az irányadó jogszabályoknak megfelelő eljárásban a szakma szabályainak betartásával állapították meg, hogy a felperes kisegítő iskolába történő áthelyezéssel fejleszthető, az eljárásuk a felperessel szemben jogsértéssel nem járt, így a felperes életében hátrányos következményt nem okozott. A felperes nem is hivatkozott olyan körülményre, amely az eddigi szülőfalujában töltött életében bármiféle hátrányos helyzetet teremtett volna a kisegítő iskolába való áthelyezéssel okozati összefüggésben, s nem gátolta a felperest a továbbtanulásban sem. Mindebből következően a felperest személyhez fűződő jogsérelem nem érte. A kártérítés iránti igénye pedig elévült.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és keresetének teljesítése érdekében a felperes fellebbezett. Fellebbezésében a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti keresete elutasítását nem sérelmezte. Kérte új szakértői vélemény beszerzésével az IQ-jának megállapítását, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú eljárásban eljáró igazságügyi szakértő nem végezte el - felhívás ellenére sem - a felperes jelenlegi IQ-hányadosának megállapításához szükséges vizsgálatokat, holott keresete azon alapul, hogy az intelligenciahányadosát a beiskolázása idején nem jól mérték, s ennek következtében került kisegítő iskolába. Az I. és IV. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték, a II. rendű alperes a másodfokú eljárásban érdemi nyilatkozatot nem tett.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a szükséges mértékben lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján helyesen állapította meg és abból helyes következtetést levonva, helyes érdemi döntést hozott.

Alaptalanul támadja a felperes fellebbezésében az elsőfokú eljárásban beszerzett szakértői véleményt, s az annak alapján megállapított tényállást. Ahogy a felperes fellebbezésében maga is állítja, keresete azon alapult, hogy az iskolakezdése idején - 1985-86-87-ben - nem jól mérték az intelligenciahányadosát. Az elsőfokú bíróság e szakkérdés eldöntésére rendelte ki dr. F.M. pszichológus és gyógypedagógus igazságügyi szakértőt. A szakértő a perben rendelkezésre álló korabeli vizsgálati anyagok áttekintése alapján határozott és minden ellentmondástól mentes szakértői véleményt adott arra nézve, hogy a felperes kisegítő iskolába való telepítése a hatályos (jogsabályi) feltételeknek megfelelt. Az akkor lefolytatott vizsgálati eredmények enyhe fogyatékoság meglétét tükrözik. Valamennyi vizsgálat szakszerű és korrekt volt. Kitért még arra is, hogy a felperes jelenleg is enyhe értelmi fogyatékos-retardált határeset képét mutatja. Ezzel a szakértő valamennyi olyan szakkérdésre választ adott, amely a kereset megalapozott érdemi elbírálásához szükséges, ezért helyesen mellőzte az elsőfokú bíróság a felperes szakértői vélemény kiegészítése, illetőleg másik szakértői vélemény beszerzése iránti bizonyítási indítványának teljesítését. Ezt a másodfokú bíróság is szükségtelennek találta, ezért az új szakértői vélemény beszerzése iránti bizonyítási indítvány teljesítését maga is mellőzte.

A kereset elbírálása - a felperes személyhez fűződő jogának megsértése és esetleges kártérítési igény érvényesítése - szempontjából nem perdöntő, hogy ténylegesen mennyi a felperes intelligenciahányadosa. Ennek legfeljebb a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti követelés elbírálásánál lenne jelentősége, amely követelés azonban elévült, amit a felperes a fellebbezésében nem vitatott, így a másodfokú eljárásnak már nem tárgya.

A fentieknek megfelelően az ítéletátlának a másodfokú eljárásban kizárólag abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes valamely személyhez fűződő jogát megsértették-e az alperesek, a felperes mikénti beiskolázása iránt lefolytatott eljárásuk során. Ennek körében azt állapította meg, hogy az alperesek eljárása jogszerű volt, annak során egyetlen személyhez fűződő jogsértés tényállási eleme sem fordul elő.

Az I. rendű alperes jogelődje a hatályos jogszabályok szerint szabályszerűen kezdeményezte a felperes áthelyezését és ennek alapján a II. rendű alperes szabályszerűen kezdeményezte a felperes vizsgálatát. Ehhez az eljáráshoz az I. rendű alperesnek rendelkezésére állt a felperest csecsemőkora óta kísérő gyermekorvosi vélemény, amely újszülött kortól a beiskolázásig fennálló szellemi retardáltságot állapított meg, s amelyet az iskolai előkészítő tapasztalatai alátámasztottak. Az I. rendű alperes jogelődje tehát nem önkényesen a felperes

Ptk.76.§-a által védett, vagy bármely más ott nem nevesített személyiségi jogának sérelmével kezdeményezte a normál általános iskolából a kisegítő iskolába való áthelyezést. Ennek oka kizárólag a felperes fizikai és szellemi állapota volt.

Ezután a szakértői vélemény helyessége, illetőleg a vizsgálat mikénti lefolytatása lehetne a kereset alapja. A fent leírtak szerint azonban kétséget kizáróan megállapítható, hogy a vizsgálatok a szakma szabályai szerint, a felperes személyiségi jogainak tiszteletben tartása mellett folytak le, s alaptalan az a felperesi állítás is, hogy elmulasztották az ellenőrző vizsgálatot. A periratok között ugyanis rendelkezésre áll az 1987-ben elvégzett ellenőrző vizsgálat anyaga is.

A felperes fellebbezési támadásának lényegi eleme, hogy annakidején tévesen történt az intelligenciahányadosának a megállapítása.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint - bár a lefolytatott vizsgálat helyessége nem kétséges - az IQ vizsgálat csupán egy kicsi része az egész eljárásnak. Döntő az, hogy a felperes beiskolázásának idején személyisége folytán - fizikailag és szellemileg - alkalmatlan volt normál általános iskolában a tanulmányok kielégítő folytatására, az iskola elvégzésére. Önmagában az a tény, hogy a felperes nem tudott jól magyarul, olyan hátrányt jelentett, amely lehetetlenné tette volna számára, hogy egy nagy létszámú osztályban helytálljon, s az óvodában eltöltött második iskolaelőkészítő év sem hozott kielégítő eredményt. Márpedig a tanítás nyelve magyar volt, amely nem róható az alperesek terhére. Emellett a felperes visszahúzó, félénk, közösség előtt nehezen megnyilatkozó vagy megnyilatkozásra képtelen személyiség volt. Kizárólag a kisegítő iskola személyre szabott, körültekintő eljárásának, pedagógiai módszerének köszönhető, hogy a felperes sikeresen befejezte az általános iskolát, és jelenleg sikeresen folytat középiskolai tanulmányokat. Semmiféle összefüggés nincs a felperes korabeli középiskolai tanulmányainak elmaradása és a kisegítő iskolai beiskolázása között. A felperes szakmát tanulhatott volna, s a továbbiakban magasabb végzettséget is elérhetett volna, azonban saját elhatározása alapján az általános iskola után, sikeres felvételi vizsga ellenére, nem tanult tovább. A felperes személyes meghallgatása során előadottakból egyértelműen megállapítható, hogy az általános iskolában jól érezte magát, vidám, kiegyensúlyozott személyiségű felnőtté vált, semmiféle „csökkent értékűségű” tudat nem alakult ki benne. Erre az alperesek egyikének eljárása sem adott okot, eljárásuk a felperes érdekét szolgálta.

Az egyenlő bánásmód sérelmével vagy diszkriminációval kapcsolatos adat a perben nem merült fel, ilyenre maga a felperes sem hivatkozott, az egyenlő bánásmód követelményét sértő magatartást nem jelölte meg.

Mindezen indokokra is tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperesek a felperes kisegítő iskolába történő áthelyezésénél az irányadó jogszabályok figyelembevételével, a szakma szabályai szerint jártak el, a felperes számára jogsérelmet nem okoztak, így helyesen utasította el a felperes keresetét. A

másodfokú bíróság ezért a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a másodfokú bíróság a felperest a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az I. és IV. rendű alperesek másodfokú eljárásban felmerült költségének a megfizetésére. Az alpereseket képviselő ügyvéd munkadíjának összegét az ítélőtábla a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§-ának (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

A felperes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért a sikertelen fellebbezésével felmerült le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

P é c s , 2008. szeptember 17.

Dr. Lábady Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró